

Rapport

inzake een rechtmatigheidsonderzoek

"Sociaal - Economisch Pakket:

Besteding van het COVID-19 Fonds

aan de bus- en boot vergunninghouders"

**Bij het Ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme
voor de periode april 2020 – juni 2021**

Januari 2023

Voorwoord

De COVID-19 pandemie heeft een enorme impact gehad op de volksgezondheid, werkgelegenheid, economische groei en het gehele sociaal leven van vele landen. De COVID19-impact heeft overheden gedwongen tot het nemen van spoed- c.q. noodmaatregelen, waarbij de regels en principes van transparantie, verantwoording en inclusiviteit gehandhaafd moesten worden.

Om in de toekomst beter voorbereid te zijn op de handhaving en toepassing van wettelijke regelingen tijdens wereldwijde noodsituaties, moet er eerst onderzoek plaatsvinden in welke mate overheden hebben kunnen voldoen aan wettelijke regelingen gedurende de COVID-19 pandemie. Dit onderzoek kan als basis dienen voor het bijstellen/ optimaliseren en/ of verbeteren van wettelijke regelgeving voor noodsituaties.

De IDI (INTOSAI Development Initiative) heeft middels haar online platform rekenkamers uit diverse landen gevraagd om een gelijktijdig onderzoek uit te voeren naar Transparantie, Accountability¹ en Inclusiviteit (kortweg TAI) bij het gebruik van het COVID-19 Noodfonds.

Vanaf juni 2021 tot juni 2022 werd deze “*Global Cooperative Compliance Audit*” uitgevoerd middels wekelijkse online sessies, waarbij de deelnemers is aangeleerd hoe zij een TAI-audit kunnen uitvoeren.

De Rekenkamer van Suriname heeft als lid van Caribbean Organisation of Supreme Audit Institutions (CAROSAI), ook deelgenomen aan deze sessies. Voor het TAI-rechtmatigheidsonderzoek in Suriname zijn de volgende wettelijke regelingen cruciaal geweest, namelijk: de Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) en de Wet Uitvoering Burgerlijke Uitzonderingstoestand (S.B. 2020 no. 151).

De Rekenkamer van Suriname bedankt de IDI voor alle begeleiding en ondersteuning. Wij zeggen ook dank aan het Ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme (TCT), de Particuliere Lijnbushouders Organisatie (PLO) en de Vereniging van Boothouders District Commewijne (VBDC) voor de vlotte medewerking tijdens het onderzoek.

¹ Verantwoording

Tot slot, heeft de Rekenkamer haar bevindingen met betrekking tot voornoemd onderzoek in dit rapport verwerkt.

Paramaribo, januari 2023

De Rekenkamer van Suriname

Dhr. drs. S. Bhoendie

(Voorzitter)

Mevr. drs. N.H. Vredeberg, MBA

(Secretaris)

Inhoudsopgave

Voorwoord

Lijst van Acroniemen/Afkortingen

1. Inleiding	5
2. Controle normen en controle mandaat	7
3. Onderwerp en reikwijdte	8
4. Audit criteria	9
5. Methodologie	10
6. Bevindingen	12
7. Conclusie	14
8. Aanbevelingen	16
9. Nawoord Rekenkamer	17

Bijlagen:

- 1: Overzicht van goedgekeurde raadsbesluiten ontvangen door de Raad van Ministers in de periode april 2020 - juni 2021
- 2: Criteria

Lijst van Acroniemen/Afkortingen

CLAD	Centrale Landsaccountantsdienst
COVID-19	Coronavirus Disease 2019
G.B.	Gouvernementsblad
IDI	INTOSAI Development Initiative
INTOSAI	International Organization of Supreme Audit Institutions
PLO	Particuliere Lijnbushouders Organisatie
RvM	Raad van Ministers
S.B.	Staatsblad van de Republiek Suriname
S.E.P.	Sociaaleconomisch pakket
SAI	Supreme Audit Institution (Rekenkamer)
SRD	Surinaamse dollar
TCT	Ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme
TAI	Transparency Accountability and Inclusiveness (Transparantie, Verantwoording en Inclusiviteit)
VBDC	Vereniging van Boothouders District Commewijne

1. Inleiding

De heersende COVID-19 pandemie vraagt om dringende maatregelen van overheden, en het kan soms moeilijk zijn om dit zorgvuldig in evenwicht te brengen met verantwoording, transparantie en inclusiviteit (betrokkenheid). Volgens onderzoek kunnen noodsituaties ertoe leiden dat basiscontrole-systemen worden opgeschort of omzeild, in combinatie met versoepeling van verantwoordingsystemen en toezicht. Dit kan leiden tot wanbeheer en corruptie in een tijd waarin overheidsmiddelen onder druk staan.

In Suriname werd haar eerste COVID-19 besmetting op 13 maart 2020 na een medisch onderzoek bevestigd door de Regering van Suriname. De overheid heeft toen onmiddellijk haar grenzen en haar luchtruim afgesloten, om de invoer en verspreiding van het virus in te dammen. Naarmate de verspreiding van het virus toenam, beperkten de autoriteiten sociale bijeenkomsten, werden scholen (ook de universiteit) tijdelijk gesloten, en beperkten ze de dienstverlening van restaurants en andere eetgelagen. Ook openbaar- en commercieel vervoer door de lucht, over land en te water werden verboden in een poging om de verspreiding van het coronavirus te voorkomen danwel te minimaliseren.

Derhalve, is deze audit afgebakend tot de door de pandemie getroffen openbaar vervoer; en wel de bus- en boot vergunninghouders.

Het Ministerie van TCT is verantwoordelijk voor de registratie en besteding van het COVID-19 Noodfonds aan de getroffen transportsector tijdens deze pandemie. De mediaberichten over het gebrek aan COVID-19 ondersteuning voor deze sector, hebben het auditteam geïnspireerd om de geldelijke ondersteuning aan de bus- en bootvergunninghouders uit het COVID-19 Fonds nader te controleren.

Tot en met juni 2021 is er een bedrag ad SRD 17.151.470 (SRD 17.1 mln.) toegewezen aan de bus- en bootvergunninghouders. (Zie bijlage I. Overzicht van goedgekeurde raadsbesluiten ontvangen door de Raad van Ministers in de periode april 2020 - juni 2021)

Om na te gaan in hoeverre de rechtmatigheid van de COVID-19 ondersteuning aan voornoemde doelgroep heeft voorzien in transparantie, verantwoordingsplicht en inclusiviteit, is het belangrijk de definitie van verantwoording, transparantie en inclusiviteit tot ons te nemen.

Transparantie wordt gedefinieerd als het fundamentele en gezamenlijk overeengekomen beginsel van openbaarmaking van beleid, juridische en institutionele kaders en informatie met betrekking tot beslissingen op een begrijpelijke, toegankelijke en tijdige manier beschikbaar te maken voor het publiek².

² Methodology for Assessing Procurement Systems (MAPS). <https://www.mapsinitiative.org/methodology/1-what-is-MAPS-presentation.pdf>

Verantwoording gaat over de relatie tussen de staat en zijn burgers, en de mate waarin de staat verantwoordelijk is voor zijn daden. Het concept van verantwoording verwijst naar het juridische en rapportagekader, de organisatiestructuur, de strategie, procedures en acties om ervoor te zorgen dat elke organisatie die publiek geld gebruikt en beslissingen neemt die van invloed zijn op het leven van mensen, verantwoordelijk kan worden gehouden voor haar acties. De principes en concepten die nodig zijn voor de verantwoordingsplicht van de publieke sector omvatten transparantie, eerlijkheid, integriteit en vertrouwen³.

Inclusiviteit verwijst naar het proces van het verbeteren van de voorwaarden voor individuen en groepen, in het bijzonder voor degenen die het risico lopen achter te blijven, om deel te nemen aan de samenleving en om adequaat te kunnen profiteren van overheidssteun, vanwege de COVID-19 pandemie. Deze helpen het vermogen, de kansen en de waardigheid van getroffen en te verbeteren. Getroffenen kunnen verschillen afhankelijk van de context van het land.

³<https://oag.parliament.nz/2016/accountability/part2.htm>

2. Controle normen en controle mandaat

De TAI-audit is een op ISSAI gebaseerde rechtmatigheidsonderzoek, die bijdraagt aan het verbeteren van de transparantie, verantwoording en inclusiviteit (TAI) bij het gebruik van noodfinanciering. Deze audit wordt uitgevoerd in overeenstemming met:

- De controlestandaarden en -richtlijnen ISSAI 400/4000 van de Internationale organisatie voor rekenkamers (INTOSAI).
- De Grondwet van Suriname Hoofdstuk 16 "Toezicht op de uitgaven van de overheidsfinanciën", artikel 149 (S.B. 1987 no. 116) en de Wet Rekenkamer Suriname 2019 (S.B. 2019 no. 102), artikel 2 en 26.

Artikel 2 bepaalt dat, *"het uitoefenen van toezicht op de besteding van staatsgelden de goedkeuring van de rekening van ontvangsten en uitgaven, alsmede controle op het geldelijk beheer van de overheid in de ruimste zin des woord, wordt uitgevoerd door de Rekenkamer (SAI Suriname)"*.

Artikel 26 lid 1 geeft aan: *"Parastatale instellingen, uit de Staatskas gesubsidieerde instellingen of instellingen die het beheer voeren over gelden of goederen vanwege de Staat verstrekt, dan wel bij het beheer waarvan de belangen van de Staatskas rechtstreeks of zijdelings zijn betrokken, zijn verplicht op eerste vordering van de Rekenkamer, binnen de daarbij vastgestelde termijn aan deze te overleggen de periodieke overzichten van hun gehele financieel- en/ of materieel beheer alsmede van hun vermogenstoestand."*

- De Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) artikel 7 lid 6.

Deze wet verleent aan de Rekenkamer van Suriname specifiek het volgende mandaat:

"De Rekenkamer van Suriname krijgt maandelijks afschrift van de uitgaven. Afsluiting van het noodfonds vindt plaats, nadat alle uitgaven zijn gedaan en door de Centrale Landsaccountantsdienst (CLAD) en de Rekenkamer van Suriname zijn gecontroleerd. De Comptabiliteitswet 2019 is van toepassing op de wijze van de besteding van de gelden uit het noodfonds en de noodvoorziening".

- Wet Uitvoering Burgerlijke Uitzonderingstoestand (S.B. 2020 no. 151).
- Het Comptabiliteitsbesluit (G.B. 1953 no. 100).
- De Comptabiliteitswet 2019 (S.B. 2019 no. 98).

3. Onderwerp en reikwijdte

Onderwerp

Voor de financiering van de buitengewone maatregelen en voorzieningen is door de Overheid een noodfonds ingesteld (S.B. 2020 no. 83 artikel 7 lid 1). Voor de eerste maal (09 april 2020) mocht de minister van Financiën op basis van de door de Overheid gemaakte inschatting van de behoefte, bestedingen plegen boven de staatsbegroting in Surinaamse Dollars, tot het bedrag van SRD 400 miljoen, conform lid 2 (S.B. 2020 no. 83 artikel 8 lid 7).

De Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) was geldig tot 08 augustus 2020. En voor de tweede keer in augustus 2020 (Wet Uitvoering Burgerlijke Uitzonderingstoestand van 07 augustus 2020, S.B. 2020 no. 151) werd door DNA in totaal SRD 1,5 miljard (zegge: één miljard-vijfhonderd miljoen Surinaamse Dollars) begroot en goedgekeurd voor de verlenging van het COVID-19 Noodfonds.

Om te bepalen of de implementatie van de COVID-19 ondersteuning aan bus- en bootvergunninghouders voldeed aan de regelgeving, heeft de Rekenkamer een rechtmatigheidsonderzoek uitgevoerd gebaseerd op ISSAI. Met dit onderzoek wil de Rekenkamer bijdragen aan de totstandkoming van verruimde kaders van transparantie, verantwoordelijkheid en inclusiviteit voor overheidsuitgaven.

Reikwijdte

Deze audit zal zich beperken tot de rechtmatigheid van de uitgaven uit het COVID-19 Noodfonds voor bus- en bootvergunninghouders, in de periode april 2020 tot en met juni 2021. De Rekenkamer heeft de controle van de financiële ondersteuning afgebakend tot de getroffen particuliere bus- en bootvergunninghouders. De audit vindt plaats bij het Ministerie van TCT en onder de entiteiten ressorterend onder dit ministerie; enwel de PLO en VBDC.

Mate van zekerheid

De controle is uitgevoerd in overeenstemming met de internationale normen van rekenkamers inzake nalevingscontroles (ISSAI 4000). Deze normen vereisen dat we de audit plannen en uitvoeren om de conclusies te trekken met een redelijke mate van zekerheid.

4. Audit criteria

De belangrijkste criteria die in dit rapport zal worden gebruikt zijn voorschriften uit de Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83), de presidentiële besluiten, inhoudende maatregelen van de regering, en de Comptabiliteitswet 2019 (S.B. 2019 no. 98).

Middels deze criteria kan de Rekenkamer een oordeel vellen of de verlening c.q. toekenning van de COVID-19 ondersteuning aan de bus- en bootvergunninghouders volgens de Surinaamse wet- en regelgeving heeft plaatsgevonden.

De specifieke criteria waaraan het Ministerie van TCT moest voldoen bij de toekenning van de COVID-19 ondersteuning aan de bus- en bootvergunninghouders is getoetst en zijn gegroepeerd in de tabel in Bijlage II.

Standplaats particuliere bus vergunninghouders

Bron: <https://covid-19.sr/ministerie-van-openbare-werken-transport-en-communicatie-bus-en-boot-transport-voor-1-week-stopgezet/>

Standplaats bootvergunninghouders

Bron: <https://dagbladwest.com/2015/11/18/deel-bus-en-boothouders-heeft-gelden-reeds-ontvangen/>

5. Methodologie

De methodologie voor deze audit is gekoppeld aan de TAI-auditdoelstellingen die uiteen zijn gezet in de praktische gids van IDI *"Audit of Transparency, Accountability and Inclusiveness of the Use of Emergency Funding for COVID-19 (TAI-Audits)"*. Hierin heeft de IDI een vragenbank gepresenteerd. De geïdentificeerde vragen hebben betrekking op twee belangrijke doelstellingen van TAI-audits, namelijk:

1. Na te gaan in hoeverre nalevingskaders (sociaaleconomische pakketten) voor COVID-19 uitgaven zorgen voor transparantie, verantwoordingsplicht en inclusiviteit.
2. Na te gaan in hoeverre de overheid heeft voldaan aan toepasselijke wetten, regels, voorschriften en beleidsbeslissingen op het gebied van transparantie, verantwoording en inclusiviteit bij de uitvoering van de sociaaleconomische pakketten.

Bovenvermelde vragen uit de vragenbank van de IDI werden aangepast aan de reikwijdte van de audit en binnen de lokale context.

De verbindende methodologische stappen zijn als volgt:

1. Het bestuderen en beoordelen van de COVID-19 wetgeving, -resoluties en de staatsbesluiten met maatregelen van de overheid:

De regering van Suriname heeft ter bescherming van de bevolking krachtens artikel 72 onder c van de Grondwet (S.B. 1987 no. 116) de burgerlijke uitzonderingstoestand in verband met de COVID-19 pandemie afgekondigd en buitengewone maatregelen getroffen. Op 09 april 2020 is in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd: de *'Wet van 09 april 2020 ter uitvoering van artikel 72 onder c van de Grondwet met betrekking tot afkondiging van de burgerlijke uitzonderingstoestand in verband met COVID-19 pandemie, kortweg Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83)'*.

2. Het bestuderen en beoordelen van de missives met betrekking tot de COVID-ondersteuning aan de bus- en bootvergunninghouders, in de periode april 2020 - juni 2021:

Weliswaar dient wel vermeld te worden dat een missive op zich nog geen enkele rechtskracht heeft. De missiven zijn dus gebruikt als leidraad voor het opstarten van het onderzoek. De ontvangen missiven hieromtrent hebben allen betrekking op het verlenen van goedkeuring door de RvM aan diverse ministeries voor de besteding van middelen uit het COVID-19 Noodfonds.

3. Vaststelling van de rechtmatigheid en efficiëntie van de uitgaven die in de periode april 2020 - juni 2021 ten laste van de rekening van het COVID-19 Noodfonds worden gebracht:

Door de Regering is het noodfonds ingesteld ter financiering van de kosten van de buitengewone maatregelen en voorzieningen. (S.B. 2020 no. 83; artikel 7 lid 1) Voor de eerste maal kan de Minister van Financiën op basis van de door de Regering gemaakte inschatting van de behoefte boven de staatsbegroting in Surinaamse Dollars, tot het bedrag van SRD 400 miljoen, conform lid 2 besteden (S.B. 2020 no. 83; artikel 8 lid 7). De Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) was geldig tot 08 augustus 2020. Bij de Wet Uitvoering Burgerlijke Uitzonderingstoestand van 07 augustus

2020, S.B. 2020 no. 151, zijn algemene regels in verband met de uitvoering van een burgerlijke uitzonderingstoestand afgekondigd voor de duur van zes maanden. In artikel 13, lid 2 van laatstgenoemde wet is opgenomen, dat De Nationale Assemblée de termijn voor maximaal dezelfde duur kan verlengen, indien hiertoe de noodzaak bestaat.

4. Raadpleging van de administraties van de verschillende instanties die belast zijn met het identificeren van de doelgroepen die steun hebben ontvangen uit het COVID-19 Noodfonds als gevolg van de COVID-19 pandemie:

Voor het beleid betreffende de bus- en bootvergunninghouders is het Ministerie van TCT verantwoordelijk gesteld. Het proces ter vaststelling en toekenning van een vergoeding aan bus- en bootvergunninghouders is door het ministerie niet schriftelijk vastgelegd. Om inzicht te krijgen in de diverse procesgangen zijn er gesprekken gevoerd met sleutelfunctionarissen binnen het ministerie, te weten:

- Directeur Algemene en Administratieve Zaken.
- Directeur Transport.
- Onderdirecteur Administratieve Diensten.
- Hoofd Controle unit directoraat Transport.

Tevens zijn gesprekken gevoerd met de organisaties, te weten:

- Particulieren Lijnbushouders Organisatie (PLO).
- Vereniging van Boothouders District Commewijne (VBDC).

6. Bevindingen

Ten aanzien van Transparantie:

1. In overeenstemming met artikel 7 leden 1, 2 en 6 van de Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) heeft de regering een transparant kader geboden dat van toepassing is op de verdeling van de COVID-19 ondersteuning aan de bus- en bootvergunninghouders. De regering heeft maatregelen genomen door de informatie te sturen naar de bus- en bootvergunninghouders via een wekelijkse persconferentie.
2. Het Ministerie van TCT heeft via de transportorganisaties (PLO en VBDC) een aankondiging gedaan voor registratie van de distributie van de COVID-19 ondersteuning aan de bus- en bootvergunninghouders. Deze aankondiging werd gedaan door de directeur van het directoraat Transport. De verdere communicatie naar de leden van de bus- en bootvergunninghouders wordt gedaan door hun respectievelijke organisatie, namelijk de PLO en de VBDC.
3. De informatie met betrekking tot de beslissingen over de verdeling van de COVID-19 ondersteuning aan de bus- en bootvergunninghouders is door hun organisatie op een begrijpelijke, toegankelijke en tijdige manier direct beschikbaar gesteld. De organisaties (PLO/VBDC) communiceerden rechtstreeks met de door de pandemie getroffen doelgroep. Via bijeenkomsten werden de bus- en bootvergunninghouders tijdens elke lockdown opgeroepen om zich te registreren, zodat zij in aanmerking konden komen voor de COVID-19 ondersteuning.
4. Vermeldenswaard is dat de Rekenkamer geen maandelijks overzicht van de COVID-19 uitgaven heeft ontvangen. Dit terwijl in artikel 7 lid 6 van de Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) vermeld staat dat, "*de Rekenkamer van Suriname maandelijks een overzicht van de uitgaven ontvangt*".
5. De bus vergunninghouders hebben over de maanden mei en juni 2020 SRD 3.995,- in plaats van SRD 4.000,- ontvangen. Gebleken is dat de PLO voor de maanden mei en juni 2020 aan elke vergunninghouder SRD 3.995,- heeft uitbetaald in plaats van SRD 4.000,-. Het verschil van SRD 5,- is gekenmerkt als bankkosten t.l.v. de bushouders. Van alle 1317 bushouders zijn er bankkosten van SRD 5,- in rekening gebracht.

Ten aanzien van Verantwoording:

1. Er is geconstateerd dat het dossier van het ministerie van de bus- en bootvergunninghouders steeds wordt bijgewerkt met nieuwe aanvragen, maar niet wordt opgeschoond. Het ministerie maakt gebruik van de gegevens van de organisatie van de buseigenaren ingeschreven bij PLO, terwijl alle vergunningen verstrekt worden door het ministerie. In ons onderzoek is geconstateerd dat het ministerie geen systeem heeft om te achterhalen of vergunninghouders hun vergunning moeten verlengen of als ze nog actief zijn in het beroep.

2. De COVID-19 ondersteuning over de maanden april 2020 - juli 2020 waren niet in overeenstemming met de besluiten van de Raad van Ministers (Missive no. 183A/RvM de dato 16 september 2020, no. 184A/ de dato 16 september 2020). Deze missives geven toestemming voor een éénmalige betaling. Echter constateerde de Rekenkamer uit de brieven⁴ naar het Ministerie van Financiën dat missive no. 183A/RvM toch voor andere betalingen over de maanden april tot en met juli 2020 aangehaald is.
3. Enkele bus- en bootvergunninghouders ontvingen laat hun gelden. Uit onderzoek is gebleken dat vanwege inactieve rekeningen en/of te lange rekeningnummers, gelden teruggestort werden op de bankrekening "Bus- en bootvergunninghouder" van het Ministerie TCT.

Ten aanzien van Inclusiviteit:

1. De bus- en bootvergunninghouders voldoen aan de in aanmerking komende criteria van de Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83). Het openbaar vervoersverbod heeft gezorgd voor inkomstenderving.
2. Het SEP voorzag niet in voorzieningen voor alle financieel getroffen in de transportsector. De regering identificeerde groepen binnen de transportsector via de bekende belangenorganisaties. Echter waren er groepen in de sector van de bus- en bootvergunninghouders die zich niet wilden registreren. Er is verder geen mogelijkheid gecreëerd om deze groepen toch in aanmerking te doen komen voor de SEP-voorzieningen.
3. Het Ministerie van TCT beschikte niet over voldoende betrouwbare gegevens om beslissingen te nemen. De bushouders vergunning administratie bij het Ministerie van TCT heeft ook tekortkomingen. Er zijn vergunninghouders die verwijderd moesten worden en weer anderen die toegevoegd dienden te worden in deze administratie. Daarnaast heeft het ministerie de administratie van de vergunninghouders belangenorganisaties gebruikt om vast te stellen dat haar leden openbare diensten hebben verleend. Door gebrek aan controleurs heeft het ministerie slechts een minimale controle kunnen uitvoeren om de betrouwbaarheid van dat bestand vast te stellen. Door de bovenvermelde constatering kwamen niet alle bus- en bootvergunninghouders in aanmerking voor de COVID-19 steun.
4. De SEP-steun heeft de meerderheid van de gemarginaliseerde groep wel bereikt. Echter zijn er ook groepen in de transportsector, die geen financiële ondersteuning hebben ontvangen. De bus- en bootvergunninghouders (bijvoorbeeld de Albina bus- en bootvergunninghouders) die niet geregistreerd staan of niet over andere officiële documenten van inkomstenwerving bezitten, zijn niet in aanmerking gekomen voor de COVID-19 steun.

⁴ Schrijven TCT no. 029/20 de dato 23 september 2020 en Schrijven TCT no. 1334 de dato 10 november 2020.

7. Conclusie

Door het onderzoek in overeenstemming met de Wet Rekenkamer Suriname 2019 (S.B. 2019 no. 102), de ISSAI-standaarden en relevante wet- en regelgeving uit te voeren, kan geconcludeerd worden dat:

1. Het specifieke nalevingskader dat van toepassing is op het sociaaleconomisch pakket zorgde in zekere zin voor enige transparantie. Zonder de nodige waarborging is het echter niet mogelijk dat fondsen de beoogde personen bereikt en of fondsen gebruikt zijn voor de beoogde doeleinden. Daarom is het van cruciaal belang dat het Ministerie van TCT transparantie-mechanismen integreert om goede prestaties te bereiken.
2. De overheid heeft wel maatregelen getroffen met betrekking tot de informatie betreffende Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) welke gratis en toegankelijk is voor een ieder. Maar met betrekking tot de bus- en boot vergunninghouders zijn er geen specifieke wet- en regelgeving gepubliceerd betreffende het sociaaleconomisch pakket.
3. De informatie met betrekking tot de besluiten over het sociaaleconomisch pakket was toegankelijk voor eenieder en werd tijdig beschikbaar gesteld. De overheid heeft via de media ervoor gezorgd dat de getroffen bus- en boot vergunninghouders, zich bij elke lock-down konden registreren bij hun respectievelijke organisaties om in aanmerking te komen voor de COVID-19 ondersteuning.
4. Er zijn nog niet voldoende geschikte voorzorgsmaatregelen door de overheid, in dit geval het Ministerie van TCT, om betrouwbare en actuele informatie te vervaardigen betreffende de bus- en bootvergunninghouders. Gebleken is dat de dossiers van geregistreerde bus- en bootvergunninghouders nog steeds niet up-to-date zijn, maar deze toch vaker worden gebruikt als een primaire bron van de respectieve organisaties voor de bus- en bootvergunninghouders. Verder beschikt het Ministerie van TCT niet over schriftelijke besluiten van de processen bij het verstrekken van de COVID-steun aan de bus- en bootvergunninghouders.
5. Het verstrekken van het sociaaleconomisch pakket vond in overeenstemming plaats met geldende regels en verantwoordelijkheden.
6. In het algemeen is het van belang om de controle in de transportsector goed op orde te stellen.
7. Door de Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) trof de overheid de nodige voorzieningen om getroffen burgers en bedrijven in deze pandemie financieel te ondersteunen.
8. Het sociaaleconomisch pakket voorzag in de voorziening voor iedereen die kon aantonen dat zij aan inkomstenderving leden.
9. Gedurende de periode april 2020 tot en met juni 2021 heeft de Rekenkamer conform artikel 7 lid 6 van de Wet Uitzonderingstoestand COVID-19 (S.B. 2020 no. 83), geen afschrift van uitgaven ontvangen. Hierdoor heeft het ministerie niet voldaan aan artikel 7 lid 6 van de wet. Voor het verzamelen van controle-informatie geschiedde dat rechtstreeks via de uitvoerende instanties of belanghebbende organisaties.
10. Gedurende de periode april 2020 tot en met juni 2021, beschikte de Rekenkamer over 8 (acht) missiven betreffende compensatie aan de bus- en bootvergunninghouders. Op basis van de ontvangen missiven constateerde de Rekenkamer dat over de periode april 2020 tot en met juni

2021 een bedrag ad SRD 17.151.470 (zegge: zeventien miljoen honderdeenenvijftigduizend en vierhonderdzeventig Surinaamse Dollars) goedgekeurd is, voor het doen van betalingen uit het COVID-19 Noodfonds aan de bus- en bootvergunninghouders. (Zie bijlage I.)

11. Er was geen vast bedrag voor het Ministerie van TCT begroot uit het COVID-19 Fonds ten behoeve van de bus- en bootvergunninghouders, omdat er geen bijgewerkt bestand bij TCT voorhanden was.
12. Als onderdeel van het *controle en evenwichts*-principe mag de Rekenkamer conform de Wet Rekenkamer Suriname 2019, ook steunen op verslagen van de Interne Controle afdelingen van de ministeries. Helaas had het Ministerie van TCT tijdens de uitvoering van het onderzoek geen afdeling Interne Controle '*in place*'.

8. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de volgende aanbevelingen van de Rekenkamer belicht:

1. Het is aan te bevelen dat de overheid goede maatregelen en voorzieningen treft met betrekking tot de toegang van informatie voor de samenleving om te zorgen dat burgers tijdig, juist, volledige en begrijpelijke informatie krijgen in verband met de uitgeroepen noodtoestand en de eventuele consequenties die daarmee gepaard gaan.
2. Het Ministerie van TCT moet zorgen voor transparante rapportage, zodat wetgevers en andere belanghebbenden de zekerheid hebben dat er effectieve en efficiënte maatregelen voor fondsen worden getroffen en dat fondsen worden gebruikt voor de beoogde doeleinden. Daarom raden wij organisaties ten zeerste aan om de wet na te leven en van hun maandelijkse uitgavenstaat verantwoording afleggen aan de Rekenkamer, zodat de risico's van corruptie en wanbeheer van publieke middelen worden geminimaliseerd. Tevens om ervoor te zorgen dat de financiering hun beoogde doelen bereikt.
3. Met betrekking tot de organisaties van bus- en bootvergunninghouders wordt aanbevolen om specifiek beschreven voorschriften/ vereisten met betrekking tot het sociaaleconomisch pakket te publiceren.
4. Specifiek noodzakelijke faciliteiten/ voorzieningen zijn ook aan te bevelen in overleg met de betrokken bus- en bootvergunninghouders.
5. Het is noodzakelijk dat het Ministerie van TCT het bestand van de geregistreerde bus- en bootvergunninghouders actualiseert om ervoor te zorgen dat het ministerie efficiënt haar administratie voert bij het toekennen van de COVID-19 steun aan de getroffen bus- en bootvergunninghouders.
6. Aanbevolen is dat het dossier van geregistreerde bus- en bootvergunninghouders bij het Ministerie van TCT geactualiseerd wordt om de juiste informatie te kunnen weergeven. Dit door efficiëntere procedures vast te stellen voor het invoeren en verwijderen van informatie uit het bestand. Dit bestand moet beleidsmakers informatie met een hoge mate van zekerheid verschaffen voor het opstellen en uitvoeren van plannen in de nabije toekomst.
7. Het is ook aan te bevelen om schriftelijk de procedures vast te stellen voor het in aanmerking komen van de COVID-19 steun aan de getroffen bus- en bootvergunninghouders.
8. De afdeling die verantwoordelijk is voor het bijhouden van het bestand van geregistreerde bus- en bootvergunninghouders dient bij het bijhouden van de vergunningen deze conform de werkzaamheden van het ministerie uit te voeren. Het is ook raadzaam dat het ministerie over de gegevens beschikt als een vergunning verlengd moet worden of vergunninghouders inactief zijn. Een drie-maandelijkse controle van de administratie wordt aanbevolen.
9. Aanbevolen wordt om de interne controle afdeling van het Ministerie van TCT te activeren. Daarnaast wordt ook een toename van inspectie/ controle op de bus- en bootvergunninghouders aanbevolen. In dit opzicht zullen inspecteurs met verbeterde controle-instructies in de praktijk moeten controleren of aan de vergunningsvoorwaarden wordt voldaan.

9. Nawoord Rekenkamer

De Rekenkamer heeft helaas geen reactie ontvangen van het Ministerie van TCT op het finaal conceptrapport van bevindingen inzake het rechtmatigheidsonderzoek van de besteding van het COVID-19 Fonds aan de bus- en bootvergunninghouders, die per schrijven van 8 juli 2022 met het kenmerk MA/1116/du no. 0373.22, was aangeboden aan de directeur Algemene en Administratieve Zaken.

Hiermee beschouwt de Rekenkamer dat het Ministerie van TCT, akkoord gaat met de bevindingen c.q. conclusies die zijn verwerkt in het rapport. Hierbij is het definitief rapport uitgebracht en spreekt zij de hoop uit dat de gedane aanbevelingen zullen worden geïmplementeerd door het ministerie.

Bijlage 1: Overzicht van goedgekeurde raadsbesluiten ontvangen door de Raad van Ministers in de periode april 2020 - juni 2021

<i>Missive:</i>	<i>Datum:</i>	<i>t.b.v. Ministerie</i>	<i>Bedrag</i>	
			<i>SRD</i>	<i>Totaal</i>
No. 379A/RvM	28 oktober 2020	Transport, Communicatie en Toerisme t.b.v. Vereniging van Boothouders in het District Commewijne (VBDC)	63 VBDC bootvergunninghouders * SRD 2000 =	SRD 126.000
No. 499/RvM	14 april 2021	Transport, Communicatie en Toerisme	81 PLO bus vergunninghouders - 381 bus vergunningen - * SRD 2000 = SRD 762.000 p/mnd. voor april en juli 2020 (2 mnd.) =	SRD 1.524.000
No. 183A/RvM	16 september 2020	Transport, Communicatie en Toerisme, t.b.v. PLO	1365 PLO bus vergunninghouders * SRD 2000 =	SRD 2.730.000
No. 69/RvM	20 januari 2021	Transport, Communicatie en Toerisme COVID-19 compensatie bus- en boothouders aangesloten NVB voor de maand oktober 2020		SRD 324.000
		Transport, Communicatie en Toerisme, t.b.v. bushouders i.v.m. transporteren verplegend personeel in de periode juli 2020 tot en met oktober 2020		SRD 3.648.470
No. 510/RvM	14 april 2021	Transport, Communicatie en Toerisme	1074 PLO bus vergunninghouders – 1374 bus vergunningen - * SRD 2000 p/mnd. over augustus en september 2020 =	SRD 5.496.000
No. 897/RvM	10 juni 2021	Transport, Communicatie en Toerisme	750 buschauffeurs aangesloten bij PLO * SRD 1500 over de maand Juni 2021 =	SRD 1.125.000
No. 915/RvM	16 juni 2021	Transport, Communicatie en Toerisme beschikbaar voor transport zorgpersoneel van verschillende zieken- en zorginstellingen t.b.v. bushouders aangesloten bij Nationaal Vervoer Bedrijf N.V.		SRD 1.800.000
No. 918/RvM	16 juni 2021	Transport, Communicatie en Toerisme t.b.v. VBDC	63 VBDC bootvergunninghouders * SRD 2000 p/mnd. over oktober, november en december 2020 (3mnd) =	SRD 378.000
Totaal				SRD 17.151.470

Bijlage 2: Criteria

	Auditvraag/ Risico geïdentificeerd	Criteria
TRANSPARANTIE	Heeft het specifiek op het kader dat van toepassing is voorzien voor transparant?	Artikel 7.1 Uitvoering van de Noodwet (S.B. 2020 no. 151). De overheid treft maatregelen en voorzieningen met betrekking tot de toegang van informatie tot de samenleving om te waarborgen dat burgers tijdige, juiste, toegankelijke en begrijpelijke informatie krijgen in verband met de uitgeroepen noodtoestand en de specifieke gebeurtenissen die daarmee samenhangen.
	Werden de wetten, voorschriften en het beleid met betrekking tot het SEP gepubliceerd en gratis toegankelijk voor het publiek?	Artikel 7.1 Uitvoering noodwet (S.B. 2020 no. 151) De overheid treft maatregelen en voorzieningen met ...etc.
	Was informatie met betrekking tot de beslissingen over SEP op een begrijpelijke, toegankelijke en tijdige manier beschikbaar voor het publiek?	Artikel 7.1 Uitvoering van de Noodwet (S.B. 2020 no. 151) De overheid treft maatregelen en faciliteiten ...etc.
	Zijn er geschikte mechanismen aanwezig om betrouwbare en tijdige informatie te produceren die beschikbaar is voor alle belanghebbenden tijdens de fasen/processen van de implementatie van het SEP?	Artikel 8.5 Noodwet COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) alle betaalde kosten in deze COVID-19 noodsituatie dienen te worden overgeboekt naar de geldende begrotingen van de ministeries en zijn onderworpen aan de door de minister van Financiën vast te stellen richtlijnen, die van toepassing zijn op het beheer en de rapportage van andere kosten.
	Wordt financiële informatie over het SEP op een laagdrempelige en tijdige manier gepubliceerd?	Artikel 14. 9 Compatibiliteitswet; Alle uit de noodreserve betaalde uitgaven dienen te worden overgeboekt naar de desbetreffende begrotingen van de ministeries en zijn onderworpen aan de door de minister van Financiën vast te stellen richtlijnen die gelden voor het beheer en de rapportage van overige uitgaven.
VERANTWOORDING	Voorzag het specifieke nalevingskader van toepassing op het sociaal-economisch pakket in verantwoording?	Artikel 23 Compatibiliteitswet. De ministers zijn verantwoordelijk voor de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bedrijfsvoering van hun ministeries.2. De bedrijfsvoering omvat in ieder geval het financieel beheer, het materieelbeheer alsmede de voor dat beheer gevoerde administratie.
	Is er een passende functiescheiding (gerelateerd aan het beheer van SEP) voorgeschreven in het hele uitgavenproces en zijn de verantwoordelijkheden vastgelegd, zoals vermeld in toepasselijke compliancekaders?	Artikel 8.5 Noodwet COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) alle betaalde kosten in deze COVID-19 noodsituatie moeten worden overgemaakt naar de geldende begrotingen van de ministeries
	Zijn de criteria voor het toekennen van voordelen op grond van het SEP duidelijk omschreven in het toepasselijke compliancekader?	Artikel 7.1 Noodwet COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) Door het Rijk wordt een noodfonds ingesteld waaruit specifieke maatregelen met betrekking tot de preventie en bestrijding van COVID-19 en de gevolgen daarvan door het Rijk kunnen worden gefinancierd
	Volgen interne controles, interne audits en externe audits duidelijke en betrouwbare rapportagelijnen naar relevante toezichthoudende instanties? Dit omvat het melden van geloofwaardige vermoedens van overtredingen van wet- en regelgeving aan de bevoegde autoriteiten, zonder angst voor represailles	Artikel 7.6 Noodwet COVID-19 (S.B. 2020 no. 83) De HCI ontvangt maandelijks een opgave van de uitgaven. Het Noodfonds zal worden gesloten nadat alle uitgaven zijn gedaan en gecontroleerd door de Interne Auditeur (CLAD) en de Externe Accountant/SAI Suriname
	Waren alle betalingen in overeenstemming met de reguliere betalingsprocedures? Zijn alle uitzonderingen vooraf goed geautoriseerd en gerechtvaardigd volgens de toepasselijke wet- en regelgeving?	Artikel 14, 10 Compatibiliteitswet De minister informeert de HCI door middel van de bij deze wet voorgeschreven jaarverslagen als bedoeld in de artikelen 50 en 51 over: a. alle opnames uit de noodreserve, inclusief informatie over de datum, het bedrag, het ministerie en het doel van de opname; b. een toelichting op de wijze waarop de voorgenomen uitgaven voldoen aan de vereisten van dit artikel voor de besteding van de noodreserve.
	Is de informatie over de uitgaven nauwkeurig in zowel de vastleggings- als de betalingsfase?	Artikel 27, 1d Compatibiliteitswet
	Voldoen de personen, huishoudens en bedrijven die profiteren van SEP's aan de geschiktheidscriteria die zijn aangegeven in de toepasselijke wet- en regelgeving?	Artikel 8 Noodwet COVID-19 (S.B. 2020 no. 83)

	Auditvraag/ Risico geïdentificeerd	Criteria
INCLUSIVITEIT	Is het SEP-raamwerk inclusief? Biedt het gelijke kansen en toegang, ook aan de kwetsbare en gemarginaliseerde groepen?	Artikel 8 Noodwet COVID-19 (S.B. 2020 no. 83)
	Identificeert het SEP-kader groepen die kwetsbaar of uitgesloten zouden kunnen zijn in de context van het specifieke SEP en voorziet het in voorzieningen om deze op te nemen?	Artikel 8 Noodwet COVID-19 (S.B. 2020 no. 83)
	Zijn mensen uit de gemarginaliseerde en kwetsbare gemeenschappen achtergebleven bij het ontvangen van voordelen van het SEP, ondanks dat ze in aanmerking komen?	Artikel 8 Noodwet COVID-19 (S.B. 2020 no. 83)
	In hoeverre hebben de geplande SEP-uitkeringen de uitkeringen bereikt waarvoor ze bedoeld waren, inclusief de gemarginaliseerde delen?	Artikel 8 Noodwet COVID-19 (S.B. 2020 no. 83)

Bron: Rekenkamer van Suriname, augustus 2021